

Si tacuisses, philosophus mansisses.

LATINŠTINA NAŠA SVAGDAŠNJA II

"Okno", tjednik za kulturna i društvena pitanja, u okviru svojih prosvjetiteljskih težnji, trudi se, između ostalog, unaprijediti naše znanje latinskog jezika.

Tako smo saznali da se

PROGONSTVO može provesti U EGZILU (= PROGONSTVU).

Ovu je epohalnu misao objavio Dražen Vrdoljak u "Okno" br. 1.

Kako se po zori dan poznaje, početak obećavaše mnogo. A nastavak nije razočarao.

Već nas je u petom broju razgalio dr Branko Belan, književnik i kritičar (televizijski, filmski, književni...). Dirlijava je njegova želja da i filologiju obdari djelićem svoje svestranosti.

Znadete li, npr., da postoji i poslovice

DE MORTIBUS NIHIL NISI BENE?

Ne? Niti ne možete. Ona, naime, izvorno glasi

DE MORTUIS NIHIL NISI BENE,

ali jezičnim akrobacijama doktora Branka Belana nema granica.

Redakcijski članak "Okno" br. 6 hrabro je uzviknuo:

"QUO VADIS FESTIVALI!"

Slobodan prijevod: KAMO IDEŠ, FESTIVALI! Zgodno zvuči, zar ne? Jedino smeta sitna razlika između jednine glagola i množine imenice. Trebalo bi se priupitati

QUO VADIS "OKO" ?

što bi, primjerice, i gramatički i sadržajem bilo umjesnije.

Jeste li ikad doživjeli

AGRESIVNI NAPAD?

Ako niste, raspitajte se kod TV. Možda vam priznaju da agresivan = napadački, onaj koji napada, pa bi njihova umotvorina prevedena glasila

NAPADAČKI NAPAD.

Inače, ako Vas tko kada nenapadački napadne, javite se redakciji. Usput razmišlite i o

PARCIJALNIM DIJELOVIMA

što će reći

DJELOMIČNIM DIJELOVIMA.

Televizija tvrdi da i to postoji.

Valjda da bi nadoknadio uporno izbacivanje glasa -n- u govornim emisijama radija i televizije (o čemu je već pisano), naše ga novinstvo sistematski ubacuje na razna, pa i najčudnija mjesta:

KONTESTACIJA postaje KONTENSTACIJA

IDENTIFIKACIJA postaje INDENTIFIKACIJA .

Naši su novinari još uvijek pod jakim utjecajem Mende Mendovića.

Valja uočiti još jednu zgodnu pojavu. Latinske, naime, riječi vrlo zanimljivo zvuče izgovarane ili pisane po pravilima nekih živih stranih jezika. Tako

PEJORATIVNO (lat. peior, peius = gori)

u interpretaciji Fadila Hadžića na TV glasi

PEŽORATIVNO

prema francuskom pridjevu (péjoratif, -ve).

S druge strane Milan Jakšić u Vjesniku od 20. IV o. g., shvaćajući odveć doslovno srodnost indoevropskih jezika, piše latinske riječi njemačkom grafijom:

AD HOCK mj. AD HOC.

Pažnje vrijedna kombinacija!

Vrhunac ovih dražesnih kalambura nadjen je u "Večernjem listu". Prepisujući, naime, anegdote o starim Rimljanima iz talijanskih izvora nepoznati je majstor započeo ovako:

"KAD JE PALLIO CORNELIO, ZVANI SCIPION AFRIČKI..."

Time je vojskovođu, čije je ime PVBLIVS CORNELIVS SCIPIO AEMILIANVS AFRICANVS MINOR NVMANTINVS (Publije Kornelije Scipion Emilijan Afrički Mladji Numantinski), pretvorio u nepoznatog nam Palija Kornelija. Jednim je udarcem taj novinski suradnik povećao broj rimskih vlastitih imena i iznašao do sada nepoznat povijesni lik.

Ovakve pojave u masovnim medijima nisu više iznenadjenje. Ali što reći kad se u udžbeniku za fiziku (IV razred gimnazije) profesora doktora Branimira Markovića na 149. strani pojavi bilješka koja imenicu

GALAKSIJA

objašnjava LATINSKOM riječi LACTUS.

Uz to što galaksija dolazi od grčke riječi γάλα, γαλακτός, γάλακτος = mlijeko, u latinskom jeziku uopće NE POSTOJI riječ LACTUS, već samo lac, lactis, n. = mlijeko.

No kad imamo takve udžbenike, odakle da steknemo ispravno znanje? Ta ako se na takvu mjestu, namijenjenom obrazovanju omladine, ne poštuju osnovna znanja, ne možemo očekivati da će se poštivati bilo gdje drugdje, a pogotovu ne možemo očekivati da će tako odgajani naraštaji izbjeći greške prethodnih.

Stvari su doista, što bi napisao Branko Belan, došle

AD APSURDUM.

Bruna Kuntić-Makvić

Zlatko Šešelj